

12.3.20

דגשים והמלצות פדגוגיות בהוראה מקוונת

במסמך תמציתי זה ננסה לתת דגשים לשיקולי דעת של הסגל להוראה מקוונת של יחידות לימוד. תשומת ליבכם שהמסמך מתייחס לגישה הכוללת ולשיקולי דעת בבניית קורס. לנוכח אי הוודאות באשר לפרק הזמן שנדרש להוראה מקוונת ולכן, מוצע להתבונן על הקורס אותו אתם מלמדים ולחלקו ליחידות הוראה.

מהי הוראה מקוונת?

הוראה המתקיימת באמצעות טכנולוגיה דיגיטלית.

הוראה מקוונת ואנחנו

בשנים האחרונות ניכרת עלייה בשימוש באמצעים טכנולוגיים להוראה במצבי חירום שונים, הטכנולוגיה יכולה מאד לסייע לשמור, ככל האפשר, על שיגרת למידה.

תקציר - הסבת קורס ללמידה מרחוק ב-5 צעדים

1. עברו על חומרי הקורס. חלקו אותם ליחידות מידע- כל יחידה כוללת נושא מרכזי אחד (ניתן ליצור יחידות כמספר השיעורים המתוכננים, או לאחד שיעורים ליחידה לפי התכן).
2. רכזו בכל יחידה (באתר הקורס) את החומרים הרלוונטים עבורה: מצגות, מאמרים, סרטונים וכד'.
3. בתחילת כל יחידה כתבו בקצרה במה תעסוק היחידה, מה מצופה מהסטודנט והקשר ליחידה הקודמת.
4. בתום כל יחידה הוסיפו מטלת ביצוע הבנה קטנה (שאלה קצרה, בלוג לכתובה רפלקטיבית וכד'). מטלה כזו יכולה לקבל ניקוד צנוע, או להיות ללא ניקוד. לשיקולכם.
5. פתחו פורומים – לכל יחידה או לקורס כולו – על מנת ליצור פלטפורמה נוחה לתקשורת מרחוק.

יתרונות הוראה מקוונת

- אפשרות להוראה וללמידה ללא תלות בזמן ובגיאוגרפיה.
- לימוד על פי קצב אישי.
- אפשרות לנוע עם חומר הלמידה אחורה וקדימה (חזרות).
- הזדמנות לדייק, לזקק ולמקד מה נדרש ללמוד.
- שימוש במופעי הערכה קטנים - מזמנים לסטודנט לבדוק את הבנתו ומזמנים חוויות הצלחה קטנות.
- גיוון דרכי הוראה מותאמות לזמננו ולדור הזה - סרטונים, מצגות, כתבות, שאלונים אינטרנטיים ועוד.

אתגרים בהוראה מקוונת

אינטראקציה בין אישית מצומצמת, קושי לדעת אם הלומדים מבינים את הנלמד בזמן אמת (בשונה מהוראה פנים אל פנים), קושי לשמור על עניין הלומדים ולכן צורך בגיוון אמצעי ההוראה ונדרשת מיומנות טכנית.

דגשים מומלצים

- לתקשר עם הסטודנטים ולפעול **באמצעות אתר הקורס בדיעו**ן, המבטיח גיבוי, תיעוד, מעקב, בדיקת מקוריות.
- להגדיר מטרות למידה לכל יחידת הוראה.
- לבנות יחידות ממוקדות ומגוונות ככל האפשר.
- למקד! לקצר! לתמצת!
- לתכנן הערכה של הלמידה – פירוט בהמשך.

קיום מנחים לתכנון יחידת הוראה

- תכנון יחידת לימוד בהתאם למטרות הקורס. מומלץ לבצע הערכה ריאלית של זמן הלימוד. כלל אצבע - תכנון שעת הוראה שלנו ידרוש מהסטודנטים שעה וחצי (מבוסס מחקרית).
- על מנת לשמור על העניין של הסטודנטים בנושא הנלמד יש להשתדל להשתמש בפחות טקסט וביותר סרטונים, חלקים ממאמר, הרצאות קצרות מוקלטות (ניתן למצא הרצאות TED רלבנטיות או הרצאות באתר קמפוס - ישראל דיגיטלית המכיל קורסים אקדמיים מגוונים).
- מרכיב חשוב בלמידה דיגיטלית הוא משוב לפעילות לימודית - ציון, הערכה, משוב מילולי.
- לאחר הוראה תיאורטית זמנו ללומדים פעילות מעשית - מעבר מתאוריה למשהו יישומי (למשל לנתח מקרה לאור התיאוריה שנלמדה, לצפות בסרטון/לקרא כתבה ולכתוב כיצד התיאוריה מתבטאת ועוד).
- "להפגיש" את הסטודנטים ביניהם באמצעות הפעילויות – בהתאם למטרת הקורס (באמצעות פתיחת פורום באתר הקורס).

פעולות לתכנון יחידה מקוונת

הערה: יחידה מוגדרת על פי היקף התוכן, יכולה להיות יותר או פחות משיעור

- להגדיר את המטרה במונחי תוצרי למידה - בתום הקורס/יחידה (הלומד יהיה מסוגל....).
- להגדיר את דרכי ההערכה – כיצד נדע כי הסטודנט אכן למד מה שרצינו שילמד?
- לחלק את חומר הלימוד שלך ליחידות תוכן שלכל אחת נושא מרכזי אחד.
- לתכנן את רצף הקורס -מה בא אחרי מה.
- לתכנן את מבנה הקורס מחדש בהנחה של 2 שעות עבודה לסטודנט בבית בשבוע לכל שעה של הפעלה/למידה מקוונת.
- לשים לב לתזמון מרכיבי היחידות - צפייה בסרטון, קריאת מאמר, הבנת ההוראות וכו'.

שיקולי דעת בבניית יחידת הוראה מקוונת:

- בחרו יחידת לימוד עליה תרצו לעבוד.
- מה היא כוללת? על מה אפשר לוותר? על מה לא?
- איזה למידה היא מחוללת - מה הערך המוסף שלה?
- "תרגום" ליחידה מקוונת -מה "נופל" בעריכה, מה נוסף? כמה זמן לוקח?
- תכננו את מבנה היחידה (מבנה החוזר בכל היחידות) וארגנו לפי התכנון.
- אילו מופעי הערכה היא תכלול - מדוע אלה ולא אחרים?

צעד ראשון - הגדרת מטרות, יחידות ורצף למידה

התבוננו על הקורס שלכם.
הגדירו מטרות - מה הסטודנט יהיה מסוגל/ידע בתום הקורס.
הגדירו יחידות לימוד - לפי נושאים, בהתאם למטרות.
הגדירו את סדר היחידות - רצף הקורס.
הגדירו כיצד תעריכו שהסטודנט אכן יודע/מסוגל.
התמקדו ביחידה אחת והגדירו את זמן הלמידה הצפוי ליחידה.

שימו לב לשני היבטים:

תוכן - מהו הנושא הנלמד?
מבנה - באילו דרכים תלמדו? - הרצאה/מאמר/סרטון.

צעד שני - תכנון יחידת הוראה

מומלץ לתכנן את המבנה הקבוע - החוזר-של יחידות הלימוד (מקל על האוריינטציה של הלומד בקורס).

מומלץ להתחיל כל יחידה בצורה מעניינת ומסקרנת.
למשל: שאלה מערערת, סרטון, סיפור קצר.....

דוגמא למבנה יחידת הוראה:

פתיחה - שאלה מערערת – סיפור.
למידה - צפו במצגת TED הכולל הסבר והדגמה/לימוד עצמי ממצגת מפורטת.
הערכה - בוחן קצר על הבנת הסרטון/המצגת- 3-5 שאלות לבדיקת הבנה.
מעבר ליישום - מטלה: ניתוח מקרה על פי הגישה התועלתנית.
שימו לב שבשונה מהוראה פנים אל פנים בקורס מקוון עלינו להיות מאד מאורגנים, המשמעות:
כל יחידת תוכן מתמקדת בנושא מסוים ומכילה את כלל המידע לגביו (כולל תוצרי למידה של היחידה - בתום היחידה הסטודנט יהיה מסוגל...)
יש לתת הנחיות ברורות להתנהלות במהלך השיעור ולביצוע המשימות, ללמד את הנושא באמצעים מגוונים - טקסט, אודיו, סרטון, תמונה.
משימות הערכה: משימה הבוחנת יכולות חשיבה נמוכות -זכירה, הבנה, יישום ועיבוד הנלמד ומשימה לבחינת רמות חשיבה גבוהות יותר -אנליזה, סינתזה, הערכה/יצירה.
חשוב לתת משוב על המשימות ולבצע חיבור בין השיעור הקודם, הנוכחי והבא (אם רלוונטי) וכן, לסכם את היחידה.

צעד שלישי - גיבוש דרכי הערכה

במבט על הקורס הכולל - כלל יחידות הלימוד

- לסמן את כל מופעי ההערכה.
- לציין ליד כל אירוע: "ציון", "הערכה" "משוב" או אמצעי אחר.

- לקבוע את משקלם באחוזים של כל אירועי ההערכה שרשמת לידם "ציון".
- ליד כל אירוע כזה, לציין מהו כלי ההערכה (בוחן, ציון מטלה, הערכת עמיתים, שיתוף דעות בפורום באתר/ בוחן מסכם ליחידה וז).

כלים ודרכים להערכה

- בחנים קצרים (3-5 שאלות לבדיקת הבנה). יש בידיעון אופציה לבחנים מקוונים.
- הגשת תרגילים/עבודות באתר הקורס - אפשרויות: שאלות פתוחות, ניתוח כתבה, ניתוח סרטון, רפלקציה אישית על החומר הנלמד (כמובן, שהמטלה בהתאם למטרות יחידת ההוראה).
- ליצור חלוקה של הכיתה לקבוצות ולתת מטלה קבוצתית לכל קבוצה והציון קבוצתי (ניתן להוסיף רפלקציה אישית).
- שימוש בטלפון הנייד - סטודנטים יכולים לצלם אירוע רלוונטי, להקליט את עצמם, עם נימוק של הבחירה ולשלוח לאתר הקורס בהגשת עבודות.
- הערכת עמיתים- סטודנט מקבל מטלה של סטודנט אחר ועליו לבדוק על פי מחוון (מומלץ לסטודנטים משנה ב' ואילך).

קישורים למחווים

<http://www.levladaat.org/content/1161>

<http://www.levladaat.org/content/1162>

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/Historya/machvan.pdf

טיפים לגיוס הלומדים ללמידה

- לליווי של המרצה את הקורס יש השפעה משמעותית על ההבנה וההצלחה בקורס (הקלטה ברקע של מצגת/ צילום עצמי..).
- לשקול קיום מפגש פרונטלי ראשוני להיכרות אישית והיכרות עם שיטת העבודה והתארגנות ללמידה עצמאית (לא בימי קורונה).
- קבוצת ווטסאפ המלווה את הקורס יכולה לסייע בתקשורת שוטפת.
- עיצוב מזמין ושימוש בהומור - תמיד עוזר.
- תשומת לב לסטודנטים לקויי למידה הקלטת טקסט, כתיבה מרווחת.
- מומלץ להקדיש זמן לתקשורת עם הסטודנטים, למענה על פניות, ולשמירה על קשר רציף ואמפטי.

לסיכום

קורס מקוון הוא תפיסה ולא רק עניין טכני ולכן חשוב לקצר, למקד -מאמרים/סרטונים-הפנייה לחומר הרלוונטי ביותר, לארגן את החומר הנלמד במבנה אחיד של יחידות למידה בחשיבה על למידה ספירלית – חיבור בין יחידות, למידה קודמת לנושא החדש, אינטגרציה. **בהוראה מסוג זה יש** להסביר פחות ולהשתמש יותר בדוגמאות ובצילומי מסך. וכן להזמין משוב מהלומדים בסוף היחידות - מה למדתי, כיצד למדתי וכו' לשם הערכת האפקטיביות של הלמידה.

מוזמנים לפנות אלינו בכל שאלה.
בשם צוות המרכז לקידום ההוראה - ד"ר גילה יעקב